

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, jutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure jutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponto della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zalaga.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnštvu.

Ogledi in postavnice

se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati leco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katere izhaja mesečno v enopiščih obsežnih 5 do 6 polter stane vsakoletno 1 gl. 80 kr. — Oglašje v „Slovenski knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Izjava.

S sodbo c. kr. deželnega sodišča v Trstu z dne 19. t. m. je bil obsojen odlični član naše stranke radi javnega nasilstva po § 98 k. z. Po izreku sodišča je bilo kaznjivo dejanje storjeno s tem, da je gospod Andrej Gabršček dr. Antonu Gregorčiču, državnemu in deželnemu poslancu ter profesorju teologije, pisal že znano pismo sledeče vsebine:

»Gospod doktor! Puščaje izpred očij strankarstvo, apelujem na Vašo vest, na Vašo duhovsko čast, ko pojedete jutri zopet pred oltar, da v svoji »Gorici« daste žaljenemu mojemu pošteni popolno zadoščenje. V posojilnici Vam je resnica na razpolago. Nočem je obešati še več na veliki zvon, ker nočem še bolj onesrečiti uboge rodbine...

Zahtevam pa od Vaše vesti, da v tem slučaju storite svojo dolžnost. Ako tega ne storite, me pritrpite v položaj, da pozabim na svojo rodbino in... si poiščem zadoščenja sam.

S spoštovanjem

A. Gabršček.

Pismo je bilo pisano vsled napada na čast g. Andreja Gabrščka v glasilu dr. A. Gregorčiča, prvotno na družinske razmere, pozneje na njegovo poštenje. Znano je pristašem narodno-napredne stranke, da je tukajšnje državno pravdnštvo na ovadbo dr. A. Gregorčiča, s katero je predložil izvirno pismo, po zaslišanju njega in Andreja Gabrščka izreklo, da ni povoda kazenskemu postopanju. Dr. A. Gregorčič je posredoval na to sam pri višjih oblastih ter predložil novo prošnjo, naj se postopa proti A. Gabrščku in v podporo svojega novega predloga navel priče o različnih dogodkih, ki naj bi dokazale, da nasilno nastopa. Preiskovalni sodnik pri okrožnem sodišču v Gorici je protizakonito pričel daljše kazensko poizvedovanje, na kar je državno pravdnštvo brez obnovilnega postopanja, katero predpisuje kazenski pravdni red, vložilo obtožnico. C. kr.

okrožno sodišče v Gorici je pri razpravi dne 15. oktobra 1900. spoznalo, da dejanje, katero je storil g. A. Gabršček, ne nosi na sebi znakov nasilstva. Vsled ničnostne pritožbe državnega pravdnštva je pa najvišje sodišče izreklo, da pismo na sebi obsega grožnjo, in da ima prvi sodnik izreči, ali je bila ta grožnja sposobna, obuditi v ovaditelju dr. A. Gregorčiču strah, in ali je A. Gabršček pisal pismo s hudobnim naklepom, ki je predpogoj vsakemu kaznivemu dejanju. C. kr. deželno sodišče v Trstu je dne 19. t. m. spoznalo, da so dani vsi predpogoji določb kazenskega zakona ter izreklo obsodbo.

Izvrševalni odbor »narodno-napredne stranke« se ne spušča v nikako kritiko te obsodbe, marveč čuti se dolžnega zavzemati svoje stališče v tej zadevi, bodoč, da je g. A. Gabršček lastnik listov »Soča« in »Primorec«, ki sta glasila narodno-napredne stranke, da je duša naprednemu gibanju v deželi ter je za narodno in napredno stvar storil največje žrtve.

Stališče izvrševalnega odbora proti A. Gabrščku je po obsodbi isto, kakor je bilo poprej, čast g. A. Gabrščka je netaknjena. — G. A. Gabršček ostane, kakor je bil, odlični član izvrševalnega odbora, kateremu izvrševalni odbor izraža javno polno svoje zaupanje.

Kazenska zadeva A. Gabrščka potrjuje izvrševalni odbor v prepričanju, da je nastopil pravo pot, ko se je postavil v bran prejšnjemu izključnemu vodstvu v deželi, na čelu dr. Anton Gregorčič, in ž njim združenemu klerikalizmu. Dr. A. Gregorčič je pred sodiščem na izrečno vprašanje predsednika izrečno zatrdil, da svoječasno ni nastopal po kazenskem potu proti A. Gabrščku, menec, da dobi le 5 gl. globe, torej da je nastopil pot ovadbe še le tedaj, ko je mislil, da ugonobi svojega političnega nasprotnika. Dr. A. Gregorčič je duhovnik in je na pismo, kjer ga njegov politični nasprotnik prosi, naj mu vrne čast, odgovoril s kazensko ovadbo. Ta čin daje pečat njegovemu vodstvu in njegovi klerikalni

družbi. Temeljno načelo krščanstva je: »Odpustinam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.« Ni je stranke, ki greši tako hotoma in pogostoma proti temu najlepšemu nauku krščanstva, kakor klerikalna stranka. Nastopanje te stranke v tej zadevi opravičuje dosednji odpor narodno-napredne stranke proti klerikalizmu.

Radi tega izvrševalni odbor ponavlja izreka, da po obsodbi deželnega sodišča v Trstu ostane stališče stranke gledé g. A. Gabrščka neomajano, in neizpremenjeno dosedanje nastopanje proti klerikalizmu v deželi, ki naše ljudstvo globoko demoralizuje.

V Gorici, dne 25. aprila 1901.

Izvrševalni odbor
narodno-napredne stranke.

Katoliški „Schulverein“.

V državnem zboru se je v zadnjih dneh veliko govorilo in ropotalo proti katoliškemu „Schulvereinu“, nad katerim je prevzel protektorat prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand, češ, da je temu društvu med drugim namen: ustavljati se gibanju „Los von Rom“, kateri smatrajo enakim z „Los von Österreich“.

Nemški radikali so stavili posebno intenzivno radi tega ter so hoteli otvoriti v zbornici debato. Predlog za debato je bil odklonjen. Za otvoritev debate je glasoval tudi dr. Tavčar. „Slovenec“ je padel takoj po njem ter ga slikal tako, kakor da se je uprl cesarski lihi v državnem zboru s tistim glasovanjem! Da je glasoval, je storil popolnoma prav, ker pri debati o omenjenem protektoratu bi bilo prišlo do podrobnega govora o ljudski soli na sploh, katero hočejo klerikalci v celih državah, s katoliškim „Schulvereinom“ vred, spraviti podse, čemur se mora vsak napredno misleč človek te ali one narodnosti upreti, ker sola v rokah klerikalcev bi bila do skrajnosti nazadnjaška, nunci bi gospodovali poljubno v njej, učitelj bi bil le njihovo poslušno orodje, pravcati nekdanji „mežnar“. Ako bi bilo prišlo do debate, bi se bilo pojasnilo tudi v državnem

zboru naše napredne stališče gledé na ljudsko solo ter bi se bil izrekel upor nazadnjaštvu.

Klerikalci hrepene z vso silo, da bi dobili ljudsko solo v svoje kremplje, ker potem bi ne bilo nobene ovire več, da bi bilo vse to „dobro ljudstvo“ njihovo. Tako žele drugonarodni klerikalci, in prav tako naši slovenski. Radi tega pa je poskakoval veselja „Slovenec“, ko je čul, da sam prestolonaslednik je prevzel protektorat nad katoliškim „Schulvereinom“, češ, pa smo za korak bližje klerikalni soli.

Odtod izvira tisto hvalisanje radi tega protektorata pri naših klerikalcih, ki se ogrevajo za katoliški „Schulverein“ tako, kakor da bi ga tudi nam bilo treba nujneje od vsakdanjega kruha. — Komaj se je otrešla ljudska sola po slovenskih deželah srednjevešstva ter je zavel po novejših šolskih zakonih in po naprednem učitelstvu po prostorih učilnic duh svobodnejšega pouka in pravega ljudskega izobraževanja, ki rodi ohlenu sad v korist ljudstva, že so tu klerikalci, ki pritiskajo na oblasti in na učitelstvo, ki groze in prete ter skušajo z vsimi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi spraviti solo v svoje kremplje, da bi se pouk omejil le na čitanje in pisanje za silo ter na molitev rožnega venca. — — — — —

Slovinci pač nimamo nikakega vzroka ogrevati se za katoliški „Schulverein“, prav tako nikakega, kakor ga ni za drugi tako zvani „Deutscher Schulverein“, nastopiti pa moramo, ako potrebujemo, proti obema „Deutscher Schulverein“ pobere vsako leto nekaj slovenske dece ter jo ponemči, zato smo dolžni, bojevati se proti temu društvu. V naših deželah ima društvo v glavnem ta namen: raznaroditi nam slovenske otroke, v drugi vrsti pa storiti iz njih Velikonemce; za to slednje se jim ni treba prav nič pehati, ker znana je prislovica: Polurica je hujski od Turka. Ker ima torej „Deutscher Schulverein“ take namene, bi se morali mi Slovenci postaviti temu našo deco zročemu zmaju tako v bran, da bi pomedli vse njegove požerušne učilnice z naših tal. Temu društvu stoji nasproti „Katholischer Schulverein“. Obe društvi sta nemški, obe se pečata s šolsko deco. „Deutscher Schulverein“ nam že žre slovensko deco, kaj ko bi se naselil med Slovenci še „Katholischer Schulverein“, ki je pač tudi

— 90 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Vinicij vstane vedrega lica ter dé:

»Vidim, da med vami prebiva sreča, ker že sam čutim, da sem srečen ter si mislim, da me prepričate tudi o drugih stvareh. Toda še to vam povem, da se to ne zgodi v Rimu. Cesar odrine v Ancij in jaz moram ž njim, ker sem dobil tako zapoved. Vam je znano, ako ga ne bi ubogal, da bi to bilo moja smrt. Toda ako sem našel milost v vaših očeh, pojdite z menoj, da me poučite v vaši veri. Tam boste varnejši nego jaz sam, v tej veliki gneči ljudij vam bo mogoče oglaševati moč resnice celo na cesarskem dvoru.

Pravi, da Akta je kristijanka, pa tudi med pretorijanci so kristijanji, ker sem sam videl, kako so vojaki poklekali pred teboj, Peter, pri nomen-tanskih vratih. V Anciju imam vilo, v kateri se bomo zbirali, da v bližini samega Nerona začujemo vaš nauk. Glauko mi je dejal, da ste pripravljeni za jedno dušo potovati na kraj sveta; torej uinite tudi zame, kar ste doprinesli za one, radi katerih ste prišli sem iz Judeje; uinite to ter ne zapustite moje duše!

Ko so oni to slišali, so se jeli posvetovati, razveseljeni nad zmago svojega nauka in nad velikim pomenom, kakoršnega bo imelo za paganski svet spreobrnjenje Augustijana, potomca jednega najstarejših

rimskih rodov. Bili so zares pripravljeni potovati na kraj sveta za jedno človeško dušo, saj vendar po smrti Učenika niso delali nič drugega, torej jim zamisljivo odgovor niti na misel ni prišel. Toda Peter je bil doslej pastir vse občine, torej ni mogel iti, za to pa je Pavel iz Tarse, kateri je še pred kratkim bil v Anciji in v Fregeli ter se pripravljaval znovi na daljno pot na vzhod, da obišče ondotne cerkve in da jih poživi z novo verno, rad privolil, da hoče spremljati mladega tribuna v Ancij, kajti tam bo lahko najti ladijo, jadrajčo po grškem morju.

Viniciju je bilo žal, da ga ne bo spremljal Peter, kateremu se je imel za marsikaj zahvaliti, vendar pa se jim je iskreno zahvalil, in konečno se obrnil k staremu apostolu z novo prošnjo.

»Ker vem, kje prebiva Ligija,« reče, »bi mogel sam iti k njej ter jo vprašati, kakor se spodobi, ali me hoče za moža, ako postane moja duša krščanska, toda rajše poprosim tebe, apostol: dovoli mi, da jo vidim, ali me pa sam pospremi k njej. Ne vem, kako dolgo ostanem v Anciju, in znano vam je, da pri cesarju ni nihče gotov, da dočaka jutrišnjega dneva. Petronij sam mi je dejal, da tam nikakor ne bom varen. Dovolite mi, da jo še poprej vidim, predno odidem, da nasitim s pogledom na njo svoje oči in da jo vprašam, ali hoče pozabiti na vse hudo, kar sem ga ji prizadel, ter deliti z menoj vse dobro?«

Apostol Peter se dobrotljivo nasmehne ter reče: »Kdo bi ti mogel odbiti to opravičeno željo, moj sin!«

Vinicij se znovi sklone k njegovi roki, ker ni mogel več zmagovati ganutja svojega srca, apostol pa ga poboža po glavi ter reče:

»Ne boj se cesarja, kajti pravim ti, da ti noben las ne pade z glave.«

Na to pošlje Mirijamo po Ligijo, naročivši ji, da ji ne sme povedati, koga zagleda pri njih, da bo deklirje veselje toliko večje.

Tjekaj ni bilo daleč, torej so navzoči čez malo časa zagledali na vrtu Mirijamo, ki je vodila Ligijo za roko.

Vinicij jima je hotel steči naproti, toda vsled pogleda na ljubljeno bitje so mu odpovedale pokorščino moči, da je kar brez sape z vtripajočim srcem stal na mestu ter se komaj držal po koncu. Ginjen je bil stokrat bolj nego takrat, ko je prvič zaslišal pšice Partov zvižgati okrog glave.

Ona je pritekla, ne pričakujé tolikega iznenadenja, ter pri pogledu nanj ostala kakor zvidana. Zarudela je, pa zopet zbledela ter z osuplimi očmi zrla navzroč.

Toda videla je okrog sebe jasne poglede, polne dobrote. Apostol Peter se jej je približal ter dejal:

»Ligija, ali ga imaš še zmerom rada?«

»Nastalo je molčanje. Ustnice so ji zadrgetale kakor otroku, ki se hoče jokati, ker čuti svojo krivdo ter vidi, da je to treba priznati.

»Odgovori,« reče ji apostol.

Ona pa odvrne pokorno in tiho, zgrudivši se pred Petrom na kolena:

»Da...«

Vinicij v tem hipu poklekne poleg nje in Peter položi svojo roko na njuni glavi ter reče:

»Ljubita se v Gospodu in na Njegovo hvalo, ker ni greha v vajini ljubezni.«

(Dalje pride.)

— nemški?! Potem bi imeli društva: „Deutscher Schulverein“, „Katholischer Schulverein“ in pa „Lega nazionale“, in vsa bi nam kradla naše slovenske otroke ter jih potujčevala. Morda bi si razdelili delo tako, da bi hrustali slovenske otroke po Kranjskem, Štajerskem in Koroskem obedve nemški društvi, v naših deželah pa bi nastala se kaka „Lega cattolica“.

„Slovenec“, torej glavno glasilo klerikalnih Slovencev, brani na vse pretege kat. „Schulverein“. Ko bi le tem katoliškim možem v krogu tega katoliškega „Schulvereina“ prislo na misel, poseti tudi med Slovence — se vé da z namenom, da se obvaruje „katoliško“ ono slovensko deco, katero izprija „Deutscher Schulverein“! — kdo ve, kako bi postopali v takem slučaju klerikalci? Najbrže bi nadaljevali svoje ogrevanje za katol. „Schulverein“ — saj so pokazali že opetovano svoje brezdomovinstvo, in, prosimo, akofovska politika, pod katero naš ubogi narod se vedno trpi, je vezana, ker vsak škof podpis pred svojim nastopom — reverz!

S svojega čistega slovenskega stališča moramo biti proti „Deut. Schulv.“, ker nam iznaručuje otroke in jih prestvarja v Velikonemce, moramo biti pa tudi proti katol. „Schulvereinu“, ker že naslov kaže, da je nazadnjaški nestvor, radi česar pa ga hvalisajo naši klerikalci, in ker bi ga le-ti, ako bi posegel med nas, celo podpirali, torej delali očito na lastnih tleh med našim narodom raznarodevalno.

Kdor čita tisto ogrevanje „Slovenca“ za to društvo, mora dobiti edino le tak vtis! Pri takih brezdomovincih, kakor so naši klerikalci po Slovenskem, je mogoče — vse!

DOPISI.

Z Vipavskega. — Pač čudne reči se godijo mej nami. Človek večkrat ne ve, bi se li jezil ali smejal tem že popolnem zmesanim klerikalcem. — Kakor sem že omenil v zadnjem dopisu, je izleklo lepo krasno vreme na velikonočni ponedeljek tudi mene iz domače koč. Gredoč po naši, večinoma vedno razdrapani vipavski cesarski cesti, pridem do Potoč, kjer krenem v jedno krmo izmed treh. — A ne mislite, vsaj Vi, gosp. urednik, da sem pijanec, se bi tudi g. dr. Pepe kaj takega rekel. Mislim, da če človek cel teden dela in se trudi, si lahko v nedeljo ali praznik privošču kozarček rujnega; ne škoduje mu, kakor ga tudi razvedri, ako se s prijatelji malo povesele in katero reče brez greha.

Tam dobim par prijateljev in znancev, s kojimi smo prišli mej drugim tudi v pogovor o naših nunci, o njih gonji proti naprednim časopisom in naprednjakom. Se ve, da največja gonja je proti „Soci“ in „Primorcu“. Kaj pa pravijo o njih? — Hm, poslušajte, ljudje božji! Pravijo: 1. Da sta brezverska, 2. da lažeta in 3. da blatita cerkev, nunčke, nuncie in velike nuncie in doleg teh se njih dohtarje. — Oglejmo si pa to njih brbljanje nekoliko pobliže!

1. Brezverska — zato, ker povesta politikujočim nuncem in nuncem e tutti quanti resnico v obraz. Se ve, da taki nunci se sopirijo, da so oni cerkev in vera. Jaz vam pa pravim, da niste ne cerkev ne vera, ampak le njeni slabi zastopniki in kot take vas je treba ozehtati, da postanete tudi vi taki kakor bi nas morali učiti. Le pomislite vse svoje dejanje, svoje hujskanje z lece, spred altarja in v spovednici, pa morate priti do zaključka, da ste le vi sami in nihče drugi vzrok, če vera peša. Kaj vruga vam hočem verovati, če mesto božje besede oznanjujete le zdrazbo, mesto verskih resnic valjate le liberalce po svojih, morda se bolj od naših, gresnih ustah. Učite prav in živite tako, kakor učite, pa bo mir!

2. Da „Soci“ in „Primorec“ lažeta, se sliši čisto iz vaših ust skoraj v sleherni pridigi, ali tega pa se nismo nikdar slišali povedati, kje, kedaj in kaj lažeta. — Ej, nunčki in dohtarji! Li ne veste, da brez dokaza ni resnice. Dokazi, dokazi ti veljajo! Saj ste se učili dogmatiko, noralko in druge take predmete, ki morajo biti posebno lahki, kajti se nikoli ni bilo slišati, da bi v semenišču kdo „padel“, in največ je se takih, ki niso napravili mature na gimnaziji. To ste pač res akademično izobraženi, kakor se kaj radi stulite, a brez državnih izpitov. Bila bi vam vaša akademična izobraženost v tek!

3. „Soci“ in „Primorec“ blatita. To bi se razumelo tako, da opravljata in obrekujeja

Vi bi jima ne dali odveze, kakor že delajo nekateri z onimi, ki jih berejo in dajo odvezo le s pugojem, ako se naroče na „Primorčena“. Saj pa vendar le veste, da obrekovalje in opravljanje in po vaše blatenje se bolj zali na časti. Zakaj si ne poiščete zadostnja sodnim potom? Verujte nam, da mi bi to storili in tožili radi žaljenja časti, a Vi nečete. — Kje je vaša čast — je nimate kati? Pej morda imate prekosmato vest?? Vidite, da sami z molčanjem trdite, da pišeta „Soci“ in „Primorec“ vendar le resnico. Vaš izgovor, da raje potrpite (anti ne zato, ker vam je dr. Pepe zagotovil večje plačilo pri Bogu!), je silno piškav. Ko bi mogli, storili bi istotako kakor vaš „Gre dol“ (in vi greste v tek za njim). — Haló, začnite! Vitez je nastavljal, Korle naj gre za njim itd. itd. dol do tiste „mičkene reči“. So tudi v vaši vrsti nekateri, pred kojimi snamemo klobuk z vsem spostovanjem. To je pa značilno, da ravno ti se jako malo in celo nič ne vtikajo tja, kjer jih ni treba, ker vedo, da pamet je boljja kot zmet in ne boje se ne rudečega klobuka ne nikogar. — Tako je. Vi in vaši somisljeniki nečete dokazati, da ste nedolžni (ker ne morete). Zato trdimo mi napredni lahko brez vse skrbi ob vašo kožo, na vaš račun, da ste le vi sami vzrok, če vera peša. Vi pa repentite se pred altarjem, trobite z lece, kakor in kolikor hočete, krivi ste in amen. Zato sem in ostanem jaz vedno „Antiklerikalec“.

Z Bovškega. — Sedaj, ko je minula zima, bi rad zabeležil nekatere dogodke, da mi ne izklesajo iz spomina. Naša zimska pšenica je letos, čeprav je bilo za njo v začetku in do Svečnice jako neugodno vreme, še precej obrodila. Vendar imamo pri tem tako administracijo in nadzorstvo, kateri sta nam letos pokvarili popolnoma to žetev, čeprav bi imeli pravico, zahtevati, da delajo dotični vladni organi v smislu ministerskega odloka.

Z vsó silo in z vsestranskimi pritiski so nam odprli predelsko cesto, ali kako — iz Bovca do vrh Predela se nista smela srečati dva voznika, dve upregi; reklo bi se po naše: bilo je nadržto. Od Predela do Pustine je pa padlo v to brazdo še koleno snega, katerega se ve ni bilo mogoče več orati, kar pa bi se bilo lahko izkidaló, — vendar je opustila tu neka tukajšnja vladna mašina proti ukazú svojega predstojnika ta sneg na cesti, in mislite si to vožnjo za žival, voziti težko obremenjene sani po cesti, polni snega, in udara se konjem do kolen; in to mučenje traja na poti celih 20 km. Tu bi bilo umestno, da si oblastiva ogledajo to mučenje živine in da bi kaznovala v prvi vrsti onega, kateri ne le ovira, ampak tudi zabranjuje odstranitev te zapreke, ki toli pospešuje mučenje. — Ko se je začel sneg tajati, je dirla snežnica naravno po označenem razorju, in kar ni bilo te vode zadosti, je bil še nekaj tednov neprehoma dež, in vsa ta zmes je strgala cesto na celi črti. Po sredi ceste in čez cesto je tekla potok ter napravil take jarke, da je bilo možno konja skriti vanj. Ali kakšen ukaz je izdala ta mašina svojim cestarjem, da napisem doslovno (seve v nemškem jeziku): „Ako boče kdo kritiziral cesto, dajte mu zausnico, in ako se ne odjenja, loputnite ga kar z lopato!“ Onim gospodom, kateri so nam poslali to mašino, moramo odločno povedati, da s takimi impertinencami se ne pustimo traktirati. Obstoje zakoni, kateri nam dajejo pravico zahtevati, da se obdrži cesta v takem stanu, da je moči po njej brez nevarnosti za življenje in blago voziti, in to zahtevamo, kar nam zakon dovoljuje. Vam pa je dolžnost, izvršiti to. Repovedujemo si pa vsako zganje od te mašine.

Da ne bo kdo mislil, da je prišla ta mašina naravnost iz Berolina, podajem kratke životopis: Porodil se je v mali vasi na Dolenjskem, kjer govoré vse kaj drugega nego nemški; do neke gotove starosti je pri sosedu ovce pasel, pozneje se je učil pri domačem kovaču te obrti, v koliko pa se je naučil, ni znano, od tam potrjen v vojske je tam koval konje do današnjih dni. Koliko je popolnil tam svojo obrt, ni znano, ali znano je, da je pozabil — slovenski! To bi bilo na vseh koncev koncu še odpustljivo, ker človeška pamet je podvržena več slabostim in tudi pozabljivosti, ali da ta človek pri vsaki nemčuri iz osebne ošabnosti ter hoče kazati, da je člen onega velikega izobraženega roda — to je neodpustljivo! Ako je slover, ki narod končno izgubil tako inteligenco, mu ni žal, — mi zahtevamo od njega le to, da naj si prizadeva izvrševati svojo

dolžnost, ker manjka mu do tega še mnogo! Mogoče je, da zna konjem kurja očesa operirati, ali za vzdrževanje tako važnega tehniškega objekta nima sposobnosti.

Naše finančno ravnanje menda res misli, da smo mi na oni strani Predela, ali bolje onstran Kanina. Poslala nam je začasno dva davčna uradnika, katera oba ne razumeata ene slovenske besede. Prigodil se je slučaj, da sta odslovila stranko, katera je prišla plačevati, ker se niso mogli razumeti med seboj. Mi zahtevamo, da ste nam pravični vsaj tam, kjer vam dajemo denar, in nam pošiljate uradnike, kateri so večti našega jezika. —

Nedavno je prilomastil, ali kakor on pravi: „pricipinu“ je v neko gostilno naš kaplan Abram še z nekim drugim duhovnom. Vprašal je po gospodarju, kateri je že spal. V gostilni so sedeli tudi znani Ivanc in še dva druga njegova sovrstnika. Vršilo se je vse naglo, da je vstopil, prasal po gospodarju, izvedel, da spi, in na to rekel obrnjen, gredé v kuhinjo, na one tri žganjarje: „Tukej Vam predstavim našega ta novega dekana“, pustivši ga na sredi sohe. Seveda oni trije prvi niso vedeli, ali naj bi bili v zadregi ali naj bi se smejali kaplanovemu vedenju, ker toliko razumnosti imajo, da na tako „slovesen“ način se baš ne predstavlja dekana. Vrnivši se, kliče: „Prneste pov litra vina, kaj mislite, da smo prišli peljati“.

Na navzoče je naredilo to etiketno predstavljanje ter ves poset tak vtis, kakoršnega napravi kmet, kadar veselo ginjen pripelje s sejma domov novega vola in ga predstavi svojemu bratcu. In ta kaplan naj bi bil naš voditelj, naš vzgojitelj, ko vsaki bovški hlapec pozna več modernega kreiranja nego ta moderni vzgojitelj naroda.

Domače in razne novice.

Osebnost. — Poštnim praktikantom so imenovani Gustav Radica in Alfonz Sacchi za Trst, Adolf Savelli in Peter pl. Zuccato za Gorico.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je imel v četrtek sejo, v kateri se je sestavila in soglasno sprejela izjava, priobčena danes na prvem mestu.

Odličen gost. — Čez zimo je živel v Gorici g. Nikola Hristić, predsednik Državnega Saveta v Beogradu. Veliko sredo je posetil in naše uredništvo, kjer se je živo zanimal za vse življenje in napredovanje Slovencev, posebno za to: ali naš sedanji razkol ne bo škodil narodni stvari. — Takoj po Veliki noči pa je odpotoval v Beograd, očitno radi premembe srbske ustave. — V došli nam slavnostni izdaji „Srbskih Novin“ čitamo kraljev ukaz, ki stavlja g. Hristića v smislu čl. 104. nove ustave „na razpoložanje vlade“. — Gosp. Hristić, ki igra v Srbiji važno ulogo, se na jesen zopet vrne v Gorico. Gotovo nam bo le mil in drag gost.

Izžrebani porotniki. — Za porotniško zasedanje, katero prične dné 20. maja, so izžrebani ti-le porotniki: Jos. Makuc, Andr. Peterin, Ivan Simčič, Albert Tomaselli, Fr. pl. Savorgnan, Jak. conte Panigai, Mih. Baticic, Jos. Lavarian, Martin Poveraj, G. V. Delmestri, Iv. Prosdocimo, Iv. Sumond, Jos. Chiozza, Fr. Luchesi, Enr. Stabile, M. Mistruzzi, G. pl. Colombichio, Pet. Sarcinelli, Evg. Brass, Ant. Straussgittl, Ant. Fabris, Jos. pl. Pallich, Niko Cereani, Al. Blasig, Fr. Zavadlav, G. Mistruzzi, Volm. Strassoldo, Iv. Maselli, K. Valentiniuzzi, Al. Villat ml., Fr. Cecutta, Ant. Kofol, Karol Hvala, Al. Geotti, Pet. Beot, Aleks. Tarlao. Namestniki: Al. Venturini, Jurij Bombig, Amadeo Bollafio, Iv. Ferrario, Al. Rossi, Att. Dörfles, Iv. Trombetta, Jos. Comel, Al. Pacor.

Izmed teh porotnikov jih je samo 8 Slovencev; da bi znali slovenski toliko, da bi mogli prisostvovati slovenski razpravi, menda ni nobenega med Lahi.

Tu nastane vprašanje: Odkod toliko Lahov in tako malo Slovencev? No, ako bi se bilo baš prav hotelo, bi bilo morda vseeno mogoče, dobiti toliko slovenskih mož, da bi bila mogoča popolna slovenska porotna klop, ali vzrok v glavnem tiči neke drugje. Pred leti že smo bili uprizorili v „Soci“ celo akcijo za slovensko orotno klop, katera akcija je tudi držala do zadnjega časa. Sedaj pa se nam zdi, da naše občine predlagajo vse premalo takih mož, ki bi res sodili za porotnike, da so izpušteni taki, ki bi bili poklicani, prihajati v Gorico na porotne razprave, ki so v slučajih velevažne ter prav prirojene tako, da le pravi možje, poklicani za porotnike, morejo razsoditi vsestransko prav. Zdi se nam, da so se začeli zopet odlegovati iz imenikov oni, ki bi tikali v nje na vsak način, ter da se zadovoljujejo le z nekaterimi imeni, najrajsi manj pomembnimi, češ: jaz nočem imeti s to rečjo ničesar opraviti. Kogar torej ni v prvotnem imeniku, ne pride v letni imenik, in tako ne more biti izžreban za porotnika.

V bližnjem zasedanju radi tega ne bo niti jedne čiste porotne razprave, ker ni mogoče sestaviti čiste slovenske porotne klopi! Kdo je torej kriv?

Gledé na to opozarjamo naše občine na važnost porotnih razprav, da se ne odtegujejo istim pred vsem oni inteligentnejši možje po deželi, ki po svoji izobrazbi, po poznanju razmer ter po svojem stališču v življenju in ugledu pritečejo za porotnike. Važna je naloga ljudskega sodnika, in ker je nam dana, se je ne smemo ogibati. Le poglejmo Lahe v tem pogledu. V takih in stličnih rečeh so povsodi na svojem mestu, in ker ni priglasihi Slovencev za porotne razprave, prihajajo oni na vrsto tam, kjer bi morali sedeti naši ljudje. Tako zanemarjenje, kjer je, je neodpustljivo, in zato opozarjamo z nova prizadete kroge, da s tekočim letom popravijo, kar so sedaj zagresili na to stran.

Kdo je zakrivil tolovajstvo v Skopem? — Farovski zdražbarji niso nikdar v zadregi, ako hočejo svojo krivdo zvrniti na druga ramena. O tolovajstvu v Skopem pa jim je šla trda, ker je obravnava pred tržsko poroto razkrila vó grozno resnico. Ali tudi v tem slučaju so si hoteli pomagati! Reči so hoteli, da bi se ne bilo nič zgodilo, ako bi ne bil došel v Skopo g. deželni poslanec Muha, ki je pripomogel, da so zmagali naprednjaki. Ako bi bili zmagali klerikalci, bi zločina ne bilo. — Joj, kako so se klerikalni hujskači lopnili po zobeh! Ob enem so dali narodno-napredni stranki najlepše spričevalo, kajti priznali so, da bi se klerikalcem ne zakrivil niti glas na glavi od naprednjakov, ako bi bili oni v Skopem zmagali. Ker pa je prodrla naša stranka, zato je bil ubogi Andrej Živic pobit in so mu izbili jedno oko. Res je torej, da v slučaju zmage klerikalne stranke bi poboja ne bilo, Živic bi imel oko celo, pa tudi nobenemu klerikalcu bi se nič hudega ne zgodilo. Hvala lepa za to odkritosrčno priznanje.

Toda vsak pameten človek poreče, da zločinstvo na klerikalni strani je vsled tega toliko grše. Naprednjaki ne morejo vreči puške v koruzo brez boja ter poskriti se za tegadel, da bi v slučaju zmage klerikalci ne razsajali in ljudij pobijali! — Ako je torej poslanec g. Muha kaj pripomogel do zmage naše stranke v Skopem, je to od njega jako lepo, a hudobija je vsa na strani klerikalcev in končno na klerikalnih listih.

Mi v odgovor rečemo končno se to-le: Na porotni razpravi v Trstu se je dokazalo, da je bilo plačano v klerikalni gostilni 200 litrov vina in jedno celo tele. V tej krčmi so se klerikalni volilci pripravljali na zločinski napad in so ga tudi izvršili. Kdo je dal povod? Gotovo tiči, ki je to vino in tele naročil in plačal! — Kaj se vam zdi, vitez Gredolčič, kdo je poplačal račun v Furlanovi gostilni v Skopem? Prosimo odgovora! — V tem odgovoru bi lahko iskali tudi glavnega krivca na — zločinu v Skopem.

Dva učitelja v nemilosti „Prismojencea“. — Zadnji „Pr. L.“ si je privoščil učitelja v Logu pod Predelom gosp. Jelencića in v Čezsoči gosp. Dominka, ker sta tako predrzna, da nočeta plesati po godbi kaplana Abrama iz Bolca. Ta kaplan se čuti jako mogočnega moža. Ne le v Bolcu, tudi v Čezsoči in v Logu menda v celem okraju, bi moral imeti glavno besedo, on vse, drugi pa nič! Kdor se mu ne ukloni, tega potem obdeluje v farovških listih! — Ali ga Bolčani redijo za to, da neti take zdražbarije med sicer mirnim in dobrim ljudstvom? In res, odkar je on v Bolcu, ni več miru! Koliko je pa pomagal onim, katere je — nahujskal proti „zatiralcem“?! Nič čuda, ako nastajajo razmere, katere je opisal naš zadnji dopisnik, in prizori, kakorsien je opisan v današnjem dopisu z Bovškega. Posledice bodo lahko jako usodepolne. Kar se tiče obeh napadenih učiteljev, pa rečemo, da dva tako vrla možaka, v celem okraju sploštovana, ne potrebujeata niti besede v zagovor. Kaplan Abram ni vreden, da bi jima čevlje sezal!

Na kolodvoru je ponesrečil v četrtek 19-letni slovenski delavec Ludovik Vrh iz Trsta. In sicer pri popravljanju kapnih cevij na poslopiju, v katerem shranjujejo stroje. Dasi je bil pri tem nevarnem delu privezan, je ponesrečil vsled tega, ker mu je prišlo slabo, vsled česar se je odvezal, kar ga je prijel omotica, da se je prevrnil ter padel kakih 7 m globoko. Padel je na kamenje, kar mu je ključnico ter pretresel možgane. Prvo pomoč mu je dal dr. Pittamitz, potem so prenesli reževo v bolnišnico. Da bi okrevaj, skoro ni upanja.

Deželna blaznica. — Zadnjič smo naznanili, da odbor za gradnjo blaznice zopet deluje. Zato spregovorimo o zadnjem posvetovanju in o blaznici sami prihodnjč obširneje.

A tako! — Nekje so se prepirali naprednjaki z dvema klerikalcema zaradi Gabrščekove obsodbe. Rekli so: „Kaj ste si klerikalci koristili? Vase akcije stoje po obsodbi toliko slabše! Ako je bilo mogoče, da napredno stranko v čem podprete, ste dosegli s to obsodo.“ — Klerikalec je odgovoril nepremišljeno: „To bomo šele videli! In tanto ima Gabršček najmanj 1000 do 1500 gld. troškov, če bo končno tudi prost! Našo stranko pa vse to nič ne stane; naše priče so vse dobro plačane!“ — Tako je torej ta reč! Skriti za državnim pravdnikom so klerikalci pravi tožniki, oni so za vsak korak plačani, Gabrščeku delajo troske, — in to je njihovo veselje. Dobro, da vemo!

Popravek, ki nič ne popravi. — Janko Hočevar je poslal „Edinosti“ p.

pravak, ki je sam na sebi neresničen, a v kljub temu nič ne popravi tega, kar je „Edinost“ sporočila o njegovi izpovedi pred sodnijo. Mi trdimo, da je „Ed.“ prav poročala. Kako je Hočevar pričal, smo že povedali. On pa bi rad „popravil“ tako, da radi kratkovidnosti ni sam videl, kako visoko je Gabr. dvignil stolicu, ali da jo je dvignil nad 4 do 5 cm, to so mu pozneje neke priče povedale.... Čedalje lepše! Šele pozneje so mu priče pravile, da se je stol dvignil od tal nad 4 cm, vendar je on imel tak strah, da se je skušal braniti.... Seveda je na to fabulo pozabil tekom mesecev, da je pozneje docela drugače pričal! Mož se je res potrudil, da bi dobro poslužil svojim -- rodnikom!

Nesreča pri Divači. — V četrtek v jutro sta se peljali Kát. Krmec in Ana Gasperšič v neko vas blizu Divače. Med vožnjo se je spasil konj, treščil z vozom ob kamen, da je padel voznik z voza. Konj je del naprej navzdol. Na nekem ovinku se je zvrne kotiča, da sta obe gospe padli pod cesto. Gasperšičeva si je poškodovala roko, Krmecova pa zlomila roko na dveh krajih, pobila po hrbtu in glavi. Prepeljali so ju v Divačo in od tam v Trst v bolnišnico. Cesta po onem kraju je v zelo slabem stanju.

V Gojčah so sami kmetje brez duhovnika in brez učitelja ustanovili bralno društvo. Gojčaje je mala vasica na Čaynovem vznožju in šteje le 40 gospodarjev, katerih velika večina je jako oduševljena za čitanje časopisov, ker vedo, da je čitanje najlepše izobraževalno sredstvo. Le tako naprej vrli gojaški gospodarji!

Sumničarja. — „Prim. List“ pripoveduje, kako da so neke šolski otroci surovi. Navaja vzgled, kako preklinjajo „te hudiceve farje“ itd. Potem pa sklene jako modro, češ: tega so krivi naprednjaki.... Mi sicer „Pr. L.“ prav ničesa ne verujemo, ker večjih lažnikov božje sonce še nikdar ni ogrevalo, pravimo pa: ako je kje surovosti med mladino, tedaj jo iščite v prvi vrsti tam, kjer gospodarijo klerikanci. Radi bi navedli nekaj zgledov, ali bolje je, da tega ne storimo; ne maramo polemike. Klerikanci znajo ljudstvo le poneuminiti in fanatizovati, nikdar pa ne vzgojevati.

Kdor zna pa zna! — Učeni dohtar Pepe je pripoznal v „Prismojencu“, da med našim ljudstvom res živi pregovor: „Ako ti sede far na suknjo, odreži jo, pa beži od njega, da le ne boš imel nič opraviti z njim.“ — Pregovor je jase! Nanaša se na take odnošaje, kakor je bil n. pr. Gabrček do Gregorčiča, in pomeni: boj se ga, ako se mu zameriš, gorje tebi, nikdar več ne bo odpustanja, preganjal te bo še po smrti. — Lahko bi našli celo vrsto pregovorov, ki enako govoré. — Dr. Pavlica pa je dal temu pregovoru tako tolmačenje: da je nesrečen, kdor se nad duhovnikom prepregši. Tudi cele družine, ki „Sočo“ podpirajo, bodo nesrečne! — Kdo naj se ne smeje tej modrosti? Dr. Pepe je sicer doleden v taki — farski politiki. Že pred njim so enako govorili vsi taki nunci, ki so sicer nevredni črne suknje, ljudstvo ima o njih najslabše mnenje, vendar hočejo ohraniti ono veljavo, ki jim daje vladu nad neukim in krotkim ljudstvom. — Jako komodno! Tak nevrednež v črni suknji naj počne karkoli, le ne dotikati se ga na nikak način, da ne boš nesrečen, kajti.... „pod črno obleko tičime Kristušovo, ki varuje čast svojih duhovnikov.“ Če to ni bogokletstvo, kaj pa? Ako duhovnik sam ni vreden črne suknje, greši predrzno na božjo milost, ako pričakuje, da ga bo Kristus varoval pred — pravično sodbo ljudstva, kateremu je le v pohujšanje, le v sramoto, le v nesrečo! Tako je, učeni dohtar Pepe de Paula!

Iz učiteljskih krogov na Kranjskem nam poročajo, da imajo na deželi pri oddaji služb skoro vedno prednost klerikalni učitelji. Krajni šolski sveti, po večini klerikalni, postavljajo v terno-predlog take učitelje, o katerih so prepričani, da bodo trobili v klerikalni rog. O drugih kompetentih liberalnega mišljenja pa sestavljajo klerikalni šolski sveti po intencijah župnikov prav sramotna in lažljiva poročila na deželni šolski svet. Izjemo delajo edino kranjska mesta. Znani so vrlo delujoči učitelji na Kranjskem, kateri so si pridobili za omiko ljudstva tudi izven sole izdatnih zaslug, ali še vedno morajo službovati kot učitelji v kaki samotnejši vasi ali pa kot drugi ali tretji učitelji na veterazrednicah. Narodno-napredni stranki se nudi lepa prilika, da to krivico nekoliko popravi pri oddaji učiteljskih služb na novi tretji mestni soli v Ljubljani.

Pevska društva, ljubitelji lepega petja. — Pozor! — Samo za 1 K po pošti 10 h več se dobe A. Hajdrihovi „Jadranski glasovi“ II. del pri založnikovem dediču, g. J. Kosovelu, Črničah pri Gorici. Prej je ta krasna zbirka možkih zborov in četerospevov veljala 2 K 40 h. Na 20 straneh velikega notnega formata obsega ta krasna zbirka 12 skladb. Z naročevanjem je treba pohititi, ker je v zalogi le še 100 izvodov. Hajdrih je priznan glasbenik. Komu ni znana njegova mogočna „Jadransko morje“? Vsako pevsko društvo, vsak slovenski učitelj, da vsak pevec bi si moral navabiti to najcenejšo slovensko skladbo.

V Kanalu bo v nedeljo 28. t. m. v obč. dvorani po blagoslovu predavanje o vinski klavzuli in o prošnji na drž. zbor v

tej zadevi. Posetnike najljubneje vabi — županstvo.

„Moja deca.“ — Pred kratkim smo ocenili zbirčico pesmij g. I. N. Resmana pod gorenjim naslovom. Danes dostavljamo, da kdor želi naročiti knjižico, katere čisti prebitek je namenjen za Presernov spomenik, naj se oglasi v „Goriški tiskarni“.

Razgled po svetu.

Državni zbor. (Dalje.) — Socijalist Pernerstorfer je stavil nujni predlog, da se odpravi § 64. kazenskega zakonika glede razžaljenja členov cesarske hiše; predlog so podpirali socijalisti in nemški radikalci. Pernerstorfer je, utemeljuje nujnost svojega predloga, napadel klerikalce, vsled česar je nastal med temi ter socijalisti in nemškimi radikalci običajen preprič z običajnimi posvami in drugimi „uljudnostmi“. Po izvršenem Pernerstorferjevem govoru se je oglašil za besedo ministerski predsednik, pl. Körber, ki je izjavil v imenu vlade, da je vlada odločno protiva Pernerstorferjevemu govoru. Privilegiji, ki jih uživajo členi cesarske hiše po § 64. kazenskega zakonika, ki pripoveduje žaliti iste, so popolnoma opravičeni radi odličnega in delikatnega stališča, katerega vzemajo členi cesarske hiše in se je njih umestnost dokazala tekom dolgega časa. Nemški liberalci Menger je priporočal, da bi se § 64. spremenil v toliko, da bi se zmanjšale kazni proti onim, ki bi se pregrešali spoštovanja do politikajočih členov cesarske hiše ter je predlagal, naj se Pernerstorferjev predlog odkaze posebnemu odseku. Na glasovanju je bila nujnost Pernerstorferjevega predloga odklonjena in se je isti izročil pravemu odseku. Na to so nadaljevali podrobno razpravo pristojbinskega zakona. Posl. Berger se je pritoževal radi insultov krščanskih socijalistov, na kar je predsednik odgovorjal, da je iste vedno primerno grajal, kar da stori tudi v prihodnje, ali opominja, naj se tudi nemški radikalci vzdržujejo insultov.

Socijalisti so govorili večerj proti vojski, zlasti glede trpinčenja vojakov. Predlog Klofáčev, da se ustanovi komisija, ki bi se bavila s slučajji trpinčenja vojakov, je bil odklonjen. Körber je predložil zakonski načrt o kanalih.

Na postvotovanju načelnikov parlamentarnih klubov je povedal Körber, da bo državni zbor zboroval do 15. junija, potem bodo hitro sklicani deželni zbori. Vlada predloži jeseni načrt za premembo tiskovnega zakona, zlasti glede na kolportažo in na objektivno postopanje.

Tomaževa žilindra v državnem zboru. — Nemški radikalec Stein je očital dr. Šustersiču umazane manipulacije z znano žilindro. Radi tega je zahteval ta večerj ukorno komisijo, ki bi izrekla grajo Steinu. No, kar se tiče žindre, je dobil dr. Š. že dosti odgovora pred sodnijo!

„Lepi“ klub se drobi. — „Slovenski Narod“ piše: V „lepem“ klubu dr. Šustersiča se je zadnji čas nekaj zgodilo, kar je sicer jako zanimivo, o čemer pa noben list ni črnil besedice, tako da bi tega morda še danes ne vedeli, če bi pisarna poslanske zbornice ne bila izdala novega imenika parlamentarnih klubov in njihovih članov. Ta imenik je razodel, kar je dr. Šustersič tako skrbno prikrival, da se je namreč „lepi“ klub razdrobil, in da ima danes dr. Šustersič pod svojo zastavo zbranih samo še 16 jogrov. Rečeni imenik naznanja namreč, da galiski poslanec Szajer in njegovi tovariši niso več člani „lepega“ kluba Šustersičevega, nego da imajo svoj posebni klub krščansko socialnih ljudi, in dalje naznanja, da šteje Šustersičev klub samo 16 članov. Iz tega pač izhaja, da Szajerjevci niso več v Šustersičevem klubu, da so se torej od njega ločili. Vprašanje je samo: ali so Szajer in njegovi ljudje šli prostovoljno iz „lepega“ kluba, ali so se od njega neprostovoljno ločili, oziroma, ali Szajer ni hotel več sedeti z dr. Šustersičem v enem klubu, ali dr. Šustersič s Szajerjem. Pričakujemo, da nam to zagonetko reši dr. Šustersič, vsaj kadar preboli prvo žalost, da se njegov „lepi“ klub tako klavarno drobi.... Kar je dr. Šustersič izgubil na številu pristavev, to skuša za sedaj prikriti z večjim vpitjem. V tisti seji, v kateri je ministerski predsednik odgovarjal na interpelacijo glede izjave najvojvode Frana Ferdinanda, je dr. Šustersič na vse načine poskušal, da obrne nase nekoliko pozornosti. Naposled se je postavil na stopnice mej poslanskimi sedeži ter s tega vzvišenega mesta, kjer ga je moral vsakdo opaziti, treskal kakor blazen in ministerskemu predsedniku na vse grlo kričal „Bravo Körber!“ „Bravo Körber!“, dasi ministerski predsednik nikakor ni govoril tako, da bi mogli klerikalci z njim zadovoljni biti.... Seveda se je Šustersiču vse gmejal, kajti bil je popolnoma podoben tistim kričalcem, ki stoje pred cirkusi in vpijejo Reinspaziert, meine Herrschaften!“ Zdi se nam, da utegne dr. Šustersič še iz ministerskih ust slisati kako pikro, če bo še dlje resne izjave s svojim usiljivim pritrevanjem smešne delal.

V železniškem odseku se nadaljuje razprava o investicijski predlogi hitro. Sodijo, da do danes odsek že konča svoja posvetovanja ter pride potem vsa reč v zbornico, da potrdi kontno investicijsko predlogo ter bomo imeli po dolgem času vendar zago-

tovljeno bohinjsko železnico kot drugo prometno zvezo s Trstom.

Občinske volitve v Ljubljani so skončale včeraj. Prodrli so narodno-napredni kandidati v vseh treh razredih. Klerikalci niso postavili kandidatov, pač pa soc. demokratje v tretjem razredu; ostali v veliki manjšini. V drugem razredu so si privoščili Nemci to, da so šli glasovat za napredne kandidate brez Hribarja, kateri je dobil torej 120 glasov manj od drugih, od slov. glasov pa toliko kakor drugi.

Grozen zločin se je zgodil v Majšpergu pri Ptuj. Nekako pred dvema letoma čitali smo v „Slovenskem Gospodarju“ inserat: „Izgubila se je 12-letna deklica iz Majšperga itd.“ Sedaj pa se je dognalo, da se deklica ni izgubila. Nekje blizu Maribora so našli mrtvo truplo neke deklice, zato so poklicali tudi očeta v Majšpergu „izgubljene“ deklice, ki je potrdil, da je to njegov otrok; toda oglašila se je tudi prava otrokova mati in dokazala s tem, da je deklica imela zakrpano krilo z jednako tkanino, iz kakršne je materina obleka, da je to res njena hči. Stvar je postala sumljiva, zato so začeli pri starših „izgubljene“ deklice, ki sta viničarja v Majšpergu, preiskavati, in našlo se je, da sta oče in mati lastno 12-letno deklico zadavila, jo na kose razsekala in razrezala ter v peči sežgala. Zverinska roditelja sta že pod ključem. Oče je žandarmeriji svoj zločin priznal, mati pa je še tajila.

Nesreča na železnici. — V četrtek zvečer je treščil na progi z Dunaja v Krakovo brzovlak ob tovorni vlak. Strojevodja tovrnega vlaka mrtev. Na brzovlaku 4 potniki težko, 5 lahko ranjenih, istotako 4 uslužbenci. Pomoč došla hitro.

Velikanski požar. — V tovarni kemičnih preparatov v Frankobrodu je počil kotel, vsled česar je nastal požar, ki je prozročil v tovarni več eksplozij ter pokopal mnogo človeških žrtev. Požar se je razširil celo čez reko Meno ter so tam zgorele 3 hiše. Ranjenih je okoli 150, mrtvih 40—50.

O španskih samostanih. — Da bo se boji umljivo, zakaj so se konečno vendarle vzdignili Španci proti samostanom, treba vedeti, da le v Madridu je 98 samostanov, ki delajo hudo konkurenco trgovcem in obrtnikom. Samostani imajo ceneje delavce in ne plačujejo nič davka!

Na Kitajskem. — Odkodnino, katero bi imela plačati Kitajska za vojno, so preračunali na 450 milij. taelov. — Zastopniki velevlavstij zahtevajo še smrtno kazen nad 4 kitajskimi uradniki. Sredi maja zapusti 10.000 francoskih vojakov Kitajsko.

V južni Afriki. — Zopet se je govorilo te dni mnogo o pogajanjih med Buri in Angleži, ali transvalsko poslanstvo v Bruslju odločno zanika, da bi se vršila taka pogajanja, ker poročila, katere so dobili od generala Bothe, so taka, da Angleži so v tako neugodnem položaju, da Buri še vedno upajo na konečno zmago. Burski oddelki pa se nahajajo še vedno na kapskem ozemlju; torej niti od tam jih Angleži ne morejo pregnati. — Angleže stane vojna na teden 36 milijonov kron.

Raznotero. — V Čikagu živi 100.000 Poljakov, ki si zgradijo svoje stalno poljsko gledališče. Imajo 6 časnikov. — V Carigradu je koncertiral slovenski igralec Pogacnik Naval pred odličnim občinstvom z največjim vspehom. — Angleškega kralja Edvarda VII. bodo kronali dne 20. julija. Novega cesarja bo zastopal nadvojvoda Fran Ferdinand. — Blizu Brna je uničil požar 3 vasi. Zgorelo je nad 40 hiš z gospodarskimi poslopji, 16 oseb pa se je zadušilo. — Francoski ministerski predsednik Waldeck-Rousseau obišče v kratkem Dalmacijo, potem krene na Cetinje.

Narodno gospodarstvo.

Na srečni zemlji.

(Članek izven uredništva.)

„In dem Schicksal der einzelnen Gutsbesitzerfamilie liegt schon das Schicksal des Volkes vorgebildet; denn das Vaterland ist das Landgut des Volkes“, je pisal prijatelj poljedelstva. Ako pregledujemo vse gospodarstvo, pri kmetiji se moramo ustaviti. Od tovarniških cunj se ne moreš nasiliti, če kmetija ne daje živeža. Kaj, če si slabo oblečen, da si le sit in sit živili, ki ti stvarjajo trdno meso, dobro krvi! Na podlagi trdne kmetije stoji vse drugo trdno. V dobrem zraku živi kmet; njegovo delo obnovlja život, delo v prašni tovarnici ga pohablja. Delo kmetije daje vsaki dan deset različnih del, tovarniško je enakomerno, duhomorno. Krepeke zavode vstvarja kmetija, jetične tovarnice. Kar je telesno in duševno zdravega, prihaja ponajveč iz kmetije. Na njej ni greha; vse je na njej naravno, skrb za želodec, ljubezen mej moskim in žensko. V večni in najboljši učiteljici, naravi, raste dete; že z mladih nog je na svoje oči in mišice postavljeno, je utrjeno proti vsem spremembam vremena in pripravljeno, si samo pomagati iz raznih neveščnosti. In pametno varčenje je na kmetiji doma, pametno gospodarjenje, da sredi zime ne pomanjka. Povsod, kjer dobiš dobro kmetijo, je blagostanje, je gotovost v življenju, je zaupanje v bodočnost, dobiš neodvisnost, ki zagotavlja srečo in vse človeške čednosti. Kmet, ki opravi s svojimi otroki vse delo na svojem zemljišču, ki nema

plačevati nikake najemnine komu nad njim in ne mezde komu pod njim, ki uravnava svoje proizvajanje po potrebah svojega konsuma, ki svoje žito je, svoje vino pije, se oblači z na njegovem zemljišču pridelanim lanom in z od lastnih ovac dobljeno volno, se malo briga za tržne cene, ker ima malo prodajati, kupovati, in nobena trgovinska kriza ga ne ugonobi. Malo ga stane delo, da kaj zboljša svoja zemljišča, kar prihaja v prid poznejšim njegovim zarodom; z lahka zarodi rastlinstva, zboljša živali. Njegova kmetija je prava hranilnica, ki je vedno pripravljena, da sprejme njegove pridobitve. Tak kmet najživejše občuti srečo, ki je z njegovo kmetijo združena, piše lepo francoski gospodarski pisatelj.

Te misli, ti izreki agrarnih pisateljev, so nam vstajali, ko smo se vozili po krasni madjarski zemlji, ko smo videli nje kmetije in rast meščanstva, ko smo videli to možnost, to prelepo korenjastvo Madjarov. Seveda so posedli Madjari najplodovitejši kos evropske zemlje, krasno ravan in zemljo, ki daje dvajsetero sadežev! Vse, vse, kar je postaviti na najopulentnejšo mizo, rodi, ustvarja ta madjarska zemlja! Tujak kolekaj pridelano ljudstvo ne more stradati kruha, in najboljšega kruha, mleka, mesa, vina, tukaj daje tudi ovca toplo odejo. In kjer je tega dosti, vkipeči mora tudi sreča, in vesela narava človeška. Kar stratiš ti Madjari živeža za živino, od tega bi lahko živeža vsa živina na ubogih slov. tleh. Ali tudi Rusi, Hrvati, imajo jednako krasno zemljo, toda nikak obiskovalec njih zemlje ni odnesel dobrih vtisov domov gledé gospodarstva. Madjari danes vladajo vsi Avstrijo. Oni so v vsem merodajni, njim se pripogne najmočnejša volja.

Tako je pač bilo doslej na svetu, da je manjšina najkrepkejših ljudi vladala in organizovala mase ljudstev za delo. S silo, pritiskom se je uravnalo dozdanje gospodarstvo. Srednji vek ima svoje tlakarstvo, novejši čas proste lastnine, čas tovarnic, svoje tovarniško suženjstvo. Mase narodov so bile dozdaj le za to na svetu, da so dobro redile manjše število režiserjev, voditeljev, organizatorjev gospodarjenja ter socialnega in duševnega življenja narodov. Moralo je tako priti, ker so si povrgli v Eropo se izselilni nomadi, pastirski narodi, na evropskih tleh našle ljudi kot sužnje, začeli kmetijo s sužnji in tako pustili svojim voditeljem več zemlje vzeti, kar bi je mogel posamezni sam s svojo družino oddelati. Ti voditelji so postali tako s sužnji gospodarji drugih, ki so vedno bili lakotni več zemlje in delavcev na njej in ki so si podvrgli časom tudi prostega kmeta. Tako roparske rase so bili tudi roparske naselitve prošlosti in tako tudi roparske delo manufaktur in tovarnic novejšega dovinke dobe. (Konec pride.)

Alkoholizem na Dunaju. — Okrajni šolski svet na Dunaju je bil dal vsem šolskim vodstvom ukaz, poizvedeti, koliko alkohola popijejo otroci. Vspeh poizvedevanj je bil ta-le: 50% otrok pije pri jedi pivo, 48% vino in 2% zganje. To dobiva večina otrok od staršev samih.

Mlekarska zadruga v Črničah. — V Črničah so nekateri zavedni kmetovalci jako uneti za ustanovitev mlekarske zadruge. Kolikor bi se dalo soditi po nam znanih razmerah, bi bila ta misel prav lahko izvršljiva, ako se združijo vsi ravenski in črniški gospodarji. Morda bi pristopili tudi kmetje iz bližnje okolice iz Malovš, Gojač, Batuj ali Sela! Le poguma in složnosti ne poznajo po nekaterih vipavskih vaseh, in zato se spi tam mlekarkstvo, katero je glavni denarni vir našim tominskim krajem. Res, da se vipavsko ljudstvo ne peča toliko z živinorejo, da bi mogle povsod vspevati mlekarnice, a v Črničah bi bilo to prav lahko mogoče, ker imajo mnogo živine in ker prodajajo mnogo sene, kar se pa nikakor ne more imenovati pametno gospodarstvo! Črniški gospodarji naj se lepo združijo in njih želje se gotovo uresničijo, ker imajo v svoji sredi pravi požrtvovalnih oseb, ki bi sodelovale pri opravljenih, katere potrebujejo nekoliko bolj učenosti in previdnosti. Složite se, združite se in prepričate se kinalu, koliko se doseže z združenimi močmi!

Št. 522.

Razpis dražbe.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici razpisuje zmanjševalno dražbo za zgradbo novega poslopja za dvorazredno ljučsko šolo v Vrtojbi.

Sklicna cena je 24.700 kron.

Načrti, prevdarek in gradbeni pogoji so razgrnjeni na ogled v uradu c. kr. okrajnega šolskega sveta v uradnih urah.

Sprejemajo se le pismene ponudbe, katerim treba priložiti 5-odstotno varščino.

Rok za vlaganje ponudb poteče dne 15. maja t. l. ob 12. uri popoldne.

C. kr. okrajni šolski svet
v Gorici, dne 25. aprila 1901.

Predsednik:
Bosizio.

Josip Valentinčič
pekovski mojster
v Gorici, v Raštelju št. 29.
priporoča
vedno sveži kruh, navađni in najfinejši,
pecivo, razne kolače, torte itd. itd.
po zmernih cenah.

Prva c. kr. avstro-ogerska privil.
TOVARNA BARV ZA PROČELJA
Karol Kronsteiner, Dunaj III., Hauptstrasse 120 (v lastni hiši).
Odlikovana z zlatimi svetinjami.

Zalagatelj nadvojv. in kneških posestnih oskrbnikov, vojaških oskrbnikov, železnice, obrtnih, hribolaznih, plavčnih ter zidarskih družb, zidarskih podjetnikov in mojstrov. Te barve za pročelja se raztopijo v apno ter se razpošiljajo suhe v prahu v 40 različnih vzorcih à 16 kr. kilogram in višje. Čistost barve se od ostalih ne razlikuje. Dopisuje se v slovenskem in laškem jeziku. Uzorec na papirju z navodilom zastoj: in franko.

Zahvala.

O priliki nenadomestne izgube našega preljubljenega soproga oziroma očeta

Josipa Pečenko,

izrekamo tem potom tužnim srcem svojo najpristranejšo zahvalo za izkazano odkritosrčno sočutja in sožalja.

Posebno zahvaljujemo preč. duhovščino, gg. župana in staršine, sorodnike, prijatelje in sploh vse vdeležence mnogobrojnega sprevoda, kateri so prišli od daleč in blizu, da so skazali ranjkemu zadnjo čast.

Bog plati!

V Rihembergu, dne 25. aprila 1901.

Zalujoča rodbina.

Zahvala.

Ginjeni, za na nepričakovani način izkazano zadnjo čast našej materi, gospej

Uršuli vdovi Bandelj,

izrekava svojo najpristranejšo zahvalo. Posebno še zahvaljujeva blagorodnega gospoda dr. Bechtinger-ja, zdravnika na Proseku, za njegov obilni trud, preč. duhovščino iz Komna in Sv. Križa, gospode pevce iz Sv. Križa ter vse sorodnike in prijatelje, kateri so ji priredili tako veličastno spremstvo od tukaj do odprtega groba v Komnu.

V Sv. Križu, dne 21. aprila 1901.

Ivan in Karolina Ipavec.

Goriška ljudska posojilnica

registrirano društvo z omejeno zavezo
v Gorici.

Gospodsk. ulica št. 7, I. nadstropje
v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5½%.

Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K 1.400.000.
Poštno-hran. račun št. 837.315.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina
iz vlpavskih, furlanskih, brislih, dal matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervozni, boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Vdobi se zastoj in franko v Schwannen-Apotheke, Frankfurt A. M.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaske potrebe, vošene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Prihodnji stroj
za žvepljanje
„VITICOLA“
trikrat odlikovan
ter škropilnice

po Vermorelovej sestavi
ima v zalogi

Rajmund Kren v Gorici
gledališka ulica št. 9.

Na azpolago so spričevala enolo-
gičnih sol ter najboljših vinorejcev.

Zaloga piva

prve kranjske eksportne pivovarne na
par in tvornice slada

T. Fröhlich-a na Vrhniki-Kranjsko.

Glavni zastopnik za Gorico in deželo

Josip Rován

v Gorici — Rabatišče št. 20 — v Gorici.

Priporoča se p. n. častitim gg. odjemal-
cem v mestu in na deželi.
Prodaja izborno pivo v sodčkih po 100,
50, 25 in 12½ litrov ter v plombovanih
steklenicah po ½ litra.

Tvrdka je bila odlikovana za svoje iz-
delke l. 1900.: v Parizu, Lionu, Bruselju,
Rimu in Dunaju s prvimi priznanji.

Dobro urejene in z ledom preskrbljene
podružne zaloge imata: g. Franc Furlan,
gostilničar in posestnik na Goričici pri
Rebku in g. Andrej Sinigoj, gostilničar
»Pri levu« v Dornbergu.

Za blagohotna naročila se toplo pripo-
roča rojakom v mestu in na deželi udani
Josip Rován.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pismenim jamstvom
razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur-ter-izvoz zlatnine
Most (Česko).

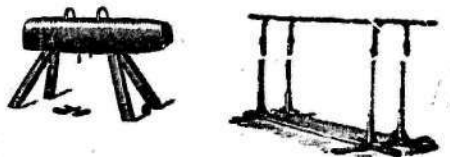
Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3 75;
srebrna ura Rem. fl. 5 80; srebrna
veržica fl. 1 20; budilnik iz niklja
fl. 1 95.

Tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate
in srebrne svetinje iz razstav ter tisoč priznanih
pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

100 do 300 gld. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh
krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž.
papirjev in srečk, a da ni potrebna glav-
nica in ni nikak nevarnost. — Ponudbe
pod Ludwig Österreich, VIII Deutsche
gasse 8 Budapest.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo
Na Ivovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav
JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smihovu
(Praha-Smichov) Vinohradská ulice č. 816.
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju
sokolskih in šolskih telovadnic
po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoču-
jočih sprisal domačih in inozemskih.
Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerno, plačuje
se pa na mesečne obroke po volji in zmerno.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Geniki, proračuni in načrti za popolne telo-
vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poština
prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

6. Kr. privil.

civilni, uradniški in vojaški krojač
in trgovec

v Gorici, na Travniku št. 22 I. nadstr.

M. Poveraj.

P. n. občinstvu priporoča svojo izborno
zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in
inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne
in dežne plašče, vsakovrstno možko p. rilo, srnce
Jäger, spodnje hlače ter nogovice, oficirske in
uradniške priprave, sploh vse, kar je treba pa-
radnim oblekam za vsaki stan.

Lepa priložnost za letno sezono!

Radi preselitve s 1. avgustom 1901 na
Travnik št. 5 v prtiličje

se prodaja blago po tovarniških cenah!

Lekarna Cristofolletti v Gorici

Prave in edine želođne kapljice
z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh
kapljic je nepre-
kosljiva. — Te ka-
pljice *predijo redno*
prebavljanje, če se
jih dvakrat na dan
po jedno žlicico
popije. *Okrepje po-*
kvarjeni želodec
storé, *da zgine v kratkem času*
omotica in životna lenost (mrtvost).
Te kapljice tudi storé, *da človek*
raji je.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih le-
karnah na svetu. Za naročitev
in pošiljatve pa jedino le v le-
karni

Cristofolletti v Gorici.

Zaščitna znamka: SIDRO.

LINIMENT, CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarni v Pragi

priporočano kot izvrstno bol ublažujoče
mazilo; za ceno 80 h, kron 1 40 in 2 kroni
se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva
to splošno priljubljeno domače zdra-
vilno sredstvo vedno le v orig. stekle-
nicah z našo zaščitno znamko s „SI-
DRO“ namreč, iz RICHTERJEVE
lekarni in vzame kot originalni izdelek
le tako steklenico, ki je prevedena s to
zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“

v PRAGI.

Elizabethgasse št. 5. (nova).

je najbolje mazilo za rane,
vzdružuje čisto ter olajšuje
bolečine, vpliva na hitro
zacelejenje; z omejenjem
rane odstrani tuje predmete
vseh vrst. — Važno je za
hribolazce, kolesarje in
jahalce.

Dobiva se v lekarnah.

Po pošti se razpošilja
franko 2 skatljici za K 3 50 — Skatljice na po-
skušnje, prospekt in izkaz zalog vseh dežel sveta
razpošilja proti predplačilu K 1 80 tovarna lekarna
A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogateu-Slatini.
— Ponarejanja treba se ogibati ter paziti na
zgornjo varstveno znamko, katera je vžgana na
vsaki skatljici.

V knjigarni

VEKOSLAVA GUGLIELMO

v Gorici

na Travniku št. 14

se dobivajo:

Prešernove poezije,
Gregorčičeve pesmi,
Pesmi Simona Jenko-ta

toli broširane

kakor tudi elegantno vezane.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

Gorica

Ozka ulica št. 1 — Via Stretta 1.

Priporoča svojo kleparsko delavnico ter zalogo kleparskih izdelkov za
kuhinjo itd., ima zalogo žlebov vseh vrst za nove stavbe, oziroma preskrblja
iste v najkrajšem času.

Prevzema naročila za vpeljavo strelododov, tudi pozlačenih. — Izdeluje
pumpe za vodo. Prireja vpeljavo vode z cevmi vsake vrste.

V lastni zalogi ima stroje za žvepljanje sodov iz cinkane železa, škro-
pilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi); mehove za
žvepljanje grozdja raznih sistemov itd. itd.

Postrežba točna. — Cene zmerno.